

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Природничо-географічний факультет

Кафедра загальної та регіональної географії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Курортологія з основами рекреації

галузь знань: 10 Природничі науки

спеціальність: 106 Географія

освітньо-професійна програма: Географія

УХВАЛЕНО

Рішенням кафедри загальної та
регіональної географії

Протокол №1 від 30 серпня 2023 року

Загальна інформація про дисципліну

Назва дисципліни	Курортологія з основами рекреалогії
Викладач	Корнус Олеся Григорівна
Профайл викладача	https://pgf.sspu.edu.ua/kolektyv-kafedry-geografia
E-mail:	zavgeogr@sspu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=8915
Консультації	Консультації проводяться у вівторок о 14:30 год.; групові або одноосібні. Також можливі он-лайн консультації через інтернет ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або ДЗВОНИТИ.

Анотація до дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Курортологія з основами рекреалогії», є вибірковою та розрахована на магістрантів освітньо-професійної програми Географія галузі знань 10 Природничі науки.

Предметом дисципліни «Курортологія з основами рекреалогії» є дослідження процесів формування та розвитку рекреаційної галузі, що забезпечує реалізацію різноманітних рекреаційних потреб населення, сприяє оздоровленню нації, підвищенні працездатності, розвитку фізичних і духовних якостей членів суспільства як у світі, так і в Україні.

Міждисциплінарні зв'язки: для вивчення даного курсу студент повинен знати основні положення метеорології та кліматології, гідрології, фізичної географії материків і океанів, фізичної географії України, регіональної економічної та соціальної географії. Курортологія знаходиться на стику різних наук: фізіології, гігієни, медичної географії, медичної кліматології та ін.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни: дисципліни є формування у студентів системи базових знань про умови формування, розвитку та розміщення курортів, уявлення щодо основних рекреаційних потреб людини, розуміння специфіки і видів рекреаційної діяльності, знання формування теоретичних умінь та навичок використання природно-кліматичних і санаторно-рекреаційних ресурсів курортів, організація санаторно-курортного лікування.

Завдання курсу:

- сформуванню уявлення про сучасний стан розвитку курортології та рекреалогії;
- вивчити теоретичні основи формування та функціонування санаторно-курортного господарства;
- розглянути класифікацію та географію курортів Світу,
- розглянути основні тенденції розвитку курортів різних країн;
- виокремити кліматотерапевтичні зони в навколишньому середовищі;
- ознайомити з регіональною спеціалізацією курортів світу.

Формат дисципліни

Ознаки дисципліни	
Рік викладання	2023/2024
Освітній ступінь	магістр
Курс навчання	1
Семестр	1
Формат курсу	очний/заочний
Обов'язкова /вибіркова	вибіркова
Кількість кредитів/годин	5/150
Кількість розділів	2
Форма контролю	залік
Лекції	24
Практичні заняття	26
Консультації	
Самостійна робота	100

Результати навчання

Знати:

- мету та задачі навчальної дисципліни, структуру та програму навчальної дисципліни для побудови оптимального шляху її засвоєння в індивідуальному режимі;
- етапи становлення та розвитку курортології;
- основні визначення та термінологічні поняття з рекреалогії та курортології;
- знати регіональну спеціалізацію курортів світу та України;
- оцінювати основні типи курортів на території України та світу, визначати їх лікувальний профіль та спеціалізацію.

Вміти:

- обґрунтовувати та пояснювати визначення основних понять та категорій курсу;
- самостійно знаходити та аналізувати джерела географічної інформації, які стосуються курортних комплексів світу та розвитку рекреації в регіонах світу;
- оволодіти базовим рівнем геопросторових знань для здійснення професійного курортного туropolерейтингу;
- застосовувати набуті теоретичні знання в трудовій діяльності, практиці;
- аналізувати основні фактори, передумови рекреаційно-курортного розвитку територій;
- аналізувати сучасний стан, напрями і перспективи розвитку санаторно-курортного лікування в глобальному, національному та регіональному масштабах;
- виявляти сучасні проблеми функціонування та розвитку санаторно-курортних територій.

Тематичний план вивчення дисципліни
Розділ 1. ТЕОРІЯ І МЕТОДОЛОГІЯ КУРОРТОЛОГІЇ ТА
РЕКРЕАЛОГІЇ

Тема № 1. Курортологія та рекреалогія як навчальна та наукова дисципліна

1. Теорія рекреалогії та культурології
2. Зародження і розвиток курортів
3. Історія курортів світу
4. Медична кліматологія і кліматотерапія
5. Основні біометеорологічні фактори
6. Методи кліматотерапії

Тема № 2. Класифікації та типології курортів

1. Функціональні класи курортів
2. Геопросторові критерії типології курортів
3. Генетична класифікація організацій і територіальних курортно-рекреаційних систем
4. Типологія курортів за географічними ринками
5. Типологія курортів за рекреаційно-продуктною спеціалізацією
6. Типологія курортів за організаційно-правовим статусом
7. Головні класи курортів
8. Класифікація курортів
9. Інноваційні типи курортів
10. Організація санаторно-курортного обслуговування
11. Нетрадиційні методи лікування

Тема № 3. Мінеральні води і лікувальні грязі

1. Фізико-хімічні властивості мінеральних вод
2. Основні бальнеологічні групи мінеральних вод
3. Класифікації мінеральних вод в Україні
4. Лікувальні грязі і мінеральні водойми
5. Механізм фізіологічної і лікувальної дії мінеральних вод і лікувальних грязей
6. Особливості лікувальної дії на організм мінеральних вод
7. Мінеральні води для питного лікування
8. Лікувальне значення та методика застосування озокериту

Тема №4. Охорона курортних ресурсів від виснаження і забруднення

1. Організація служби охорони курортних і гідромінеральних ресурсів та контролю за їх складом
2. Система стандартів з охорони курортних ресурсів
3. Зміна курортних ресурсів під впливом діяльності людини
4. Методика і організація робіт по встановленню округів санітарної охорони

Розділ 2. ГЕОГРАФІЯ КУРОРТІВ СВІТУ ТА УКРАЇНИ

Тема №5. Рекреаційні ресурси України як основа розвитку курортів

1. Розвиток курортів в Україні
2. Класифікація курортів України
3. Загальна характеристика рекреаційних ресурсів України
4. Мінеральні води України
5. Лікувальні грязі України
6. Територіальна структура рекреаційного комплексу України
7. Курортна система України
8. Географія населених пунктів України, віднесених до курортних

Тема №6. Географія курортів Європи

1. Сучасний стан курортного господарства Європи
2. Бальнеологічні курорти Європи
3. Кліматичні курорти Європи
4. Гірськокліматичні курорти
5. Історія західноєвропейських мінеральних курортів

Тема №7. Географія курортів Азії

1. Загальна характеристика курортного господарства Азії
2. Бальнеологічні курорти Азії
3. Кліматокумисолікувальні курорти
4. Приморські курорти
5. Найдорожчі курорти світу
6. Лікувальні курорти Азії

Тема №8. Географія курортів Африки

1. Характеристика курортів Африки
2. Характеристика курортів острівного району Африки

Тема №9. Географія курортів Америки

1. Загальна характеристика курортного господарства країн Америки
2. Курортне господарство країн Північної Америки
3. Гірськолижні курорти Північної Америки
4. Курорти Південної Америки
5. Курорти Карибського моря і Атлантики

Тема №10. Курорти Австралії та Океанії

1. Загальна характеристика курортного господарства Австралії та Океанії
2. Курорти Австралії
3. Курорти Океанії та Нової Зеландії

Політика дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни потребує: виконання тестових завдань, самостійної роботи тощо; підготовки до практичних занять; робота з інформаційними джерелами, опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури.

Підготовка та участь у практичних заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни, питаннями, які виносяться на заняття з

відповідної теми; вивчення конспекту лекцій, а також позицій, викладених у підручниках, монографічній та іншій науковій літературі тощо.

Результатом підготовки до заняття повинно бути змістовне володіння здобувачем вищої освіти матеріалом теми, якій присвячено відповідне заняття, а саме знання: понятійно-термінологічного апарату дисципліни.

Розв'язання практичних завдань повинно як за формою, так і за змістом відповідати вимогам, що висуваються до вирішення відповідного завдання, свідчити про його самостійність, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

На практичних заняттях присутність здобувачів вищої освіти є обов'язковою, важливою також є їх участь в обговоренні всіх питань теми. Забороняється запізнюватись на навчальні заняття та пропускати їх без поважних причин. Пропущені заняття мають бути відпрацьовані на консультаціях. Це ж стосується й студентів, які не виконали завдання або показали відсутність знань з основних питань теми. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути зваженим, уважним та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу. Під час контрольних заходів забороняється використовувати джерела інформації, усні підказки, письмові роботи інших осіб, друківані книги, методичні посібники, телефони, планшети. Забороняється користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням.

Академічна доброчесність

Вивчення дисципліни передбачає дотримання положень Кодексу академічної доброчесності СумДПУ імені А.С. Макаренка. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять приклади можливої академічної недоброчесності. Неприпустимо надавати для оцінювання письмову роботу, підготовлену за участю інших осіб. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Система оцінювання та вимоги

Поточний контроль навчальних досягнень здійснюється протягом семестру на практичних заняттях. Результати (кількість набраних балів) фіксує викладач.

Використовуються такі форми поточного опитування: усна відповідь за лекційними матеріалами, тестування, контрольна робота з відкритими питаннями, заслуховування повідомлень студента з довідковою інформацією, реферати, створення презентації з її обов'язковим показом та повідомленням, участь у обговоренні питань для контролю знань на практичних заняттях,.

Поточний контроль відображає поточні навчальні досягнення студента в освоєнні програмного матеріалу дисципліни і спрямований на необхідне корегування самостійної роботи студента. Сюди входить: методи усного

контролю – бесіда, розповідь, доповідь студента, роз'яснення, відповіді на запитання. Усний контроль проводиться майже на кожному занятті в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формі. Викладач розробляє чіткі критерії оцінювання всіх видів навчальної роботи у комплексному контролі знань, доводить їх до відома студентів на початку вивчення навчальної дисципліни. Результати поточного контролю є складовою визначення підсумкової оцінки і враховуються науково-педагогічним працівником при визначенні підсумкової оцінки з даної дисципліни. До поточного контролю також відноситься виконання практичних завдань, бали за які враховуються у підсумкову оцінку.

При контролі виконання завдань, які винесені для самостійного, опрацювання, оцінці підлягають: самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань; вміння застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань; написання рефератів; підготовка доповідей, презентацій тощо. Результати самостійної роботи фіксуються в журналі обліку роботи викладача. Бали, набрані студентом за виконання завдань з самостійної роботи, додаються до суми балів, набраних студентом з інших видів навчальної роботи з дисципліни.

У кінці семестру проводиться підсумкова контрольна робота. До контрольних заходів допускаються всі студенти незалежно від результатів поточного контролю.

Для студентів заочної форми навчання підсумковий контроль проводиться в період заліково-екзаменаційної сесії за обов'язкової присутності студента. Для складання підсумкового контролю студентами заочної форми навчання розробляються тести або контрольні роботи з відкритими питаннями. У відповідності до вимог, об'єктивна оцінка рівня знань з боку викладача здійснюється наступним чином: під час складання заліку з дисципліни кожен студент отримує завдання (тест або контрольну роботу). До залікової оцінки включається виконання самостійної роботи студента, яку він отримав під час попередньої сесії. Форма проведення: письмово-усна.

Критерії оцінювання результатів навчання

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	глибоко і міцно засвоїв програмний матеріал з курортології та рекреації; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає. Прогнозує і передбачає подальший хід явища, описує можливі наслідки, результати, що випливають з наявних даних. При цьому студент не має утруднень при відповідях на видозмінені завдання, вільно справляється із класифікаціями, типологіями та іншими видами застосування знань, показує знайомство з монографічною літературою, правильно обґрунтовує прийняті рішення, володіє різнобічними навичками і прийомами виконання практичних робіт, володіє в повному обсязі специфічним поняттєво-термінологічним апаратом навчальної дисципліни.
82-89	твердо знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його; який не допускає суттєвих неточностей у відповідях на питання, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання, коректно встановлює причинно-наслідкові зв'язки.

74-81	знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його, але допускає деякі неточності під час відповіді; правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Самостійно відтворює знання з елементами перетворення. Застосовує їх у видозміненій, але близькій до типової ситуації, однак потребує допомоги викладача. Дає свою власну інтерпретацію матеріалу (пояснення, короткий виклад). Уміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, здійснює перенесення дій.
64-73	має знання лише основного матеріалу, але не засвоїв його окремих деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у викладі програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних робіт і розв'язанні задач.
60-63	самостійно відтворює інформацію та застосовує її у типовій ситуації, але при цьому виявляє невпевненість у своїх діях. На основі фактів робить висновки, але за допомогою викладача, намагається зробити звіт про виконані дії.
35-59	не знає більшої частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки; не володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом науки; невпевнено, із помилками виконує практичні завдання; не вміє наводити приклади із життя та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; відтворює інформацію лише на основі зовнішньої підказки.
1-34	має загальне уявлення про навчальну дисципліну, знання програмного матеріалу носить фрагментарний характер, відповіді на запитання дає «так» чи «ні».

Критерії оцінювання самостійної роботи студента

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
40-36	надійно засвоїв програмний матеріал, що відведений на самостійне опрацювання; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає, пов'язує теоретичні знання з практичними навичками та вміє обґрунтувати прийняті рішення, володіє різнобічними навичками і прийомами виконання практичних завдань. При цьому студент не має утруднень з відповіддю на видозмінені завдання, демонструє володіння різноманітними методами і прийомами наукового дослідження, виявляє знайомство не тільки з навчальною, але й монографічною та іншою довідковою літературою.
35-30	твердо знає програмний матеріал, що відведений на самостійне опрацювання, грамотно й по суті викладає його; не допускає суттєвих неточностей у відповідях на питання, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних завдань, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Самостійно відтворює знання з елементами перетворення. Застосовує їх у видозміненій, але близькій до типової ситуації, однак потребує допомоги викладача.
29-24	має знання лише основного програмного матеріалу, що відведений на самостійне опрацювання, але не засвоїв його окремих деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у викладі програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних завдань.
23-1	не знає більшої частини програмного, що відведений на самостійне опрацювання, допускає суттєві помилки; не володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом науки; невпевнено, із помилками виконує практичні завдання; не вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; відтворює інформацію лише на основі зовнішньої підказки.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль										Разом	Сума
РОЗДІЛ 1				РОЗДІЛ 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	60	100
5	5	5	10	5	5	5	5	5	5		
Самостійна робота										40	
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1=34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основні:

1. Кравець О. М. Курортологія: підручник / О. М. Кравець, А. А. Рябев ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 167 с. URL: <http://eprints.kname.edu.ua/46997/>
2. Курортологія та курорти України : навч. посіб. для самостійної роботи магістрантів VI курсу медичних факультетів при підготовці до практичних занять з навчальної дисципліни «Медична реабілітація» / уклад. С. М. Малахова, О. О. Черепок, Н. Г. Волох. Запоріжжя: ЗДМУ, 2019. 105 с. URL: http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/9487/1/Kurortolohiya_ta_kurorty_Ukrayiny_2019.pdf
3. Рекреалогія: опорний конспект лекцій. Вінниця 2017. URL: <https://ir.vtei.edu.ua/g.php?fname=26125.pdf>
4. Стафійчук В. І. Рекреалогія: навчальний посібник. Херсон: ОЛДІ ПЛЮС, 2017. 428 с.

Додаткові

1. Кушнірук Ю. Рекреалогія: навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2015. 148 с. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/4684/1/V45.pdf>
2. Немець Л. М. Туристсько-рекреаційні ресурси світу : навчально-методичний посібник / Л. М. Немець, Г. О. Кулешова, А. В. Соколенко. Харків, ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015. 102 с. URL: https://tourlib.net/books_ukr/njemec.htm
3. Пугач А.С., Корнус О.Г. Особливості територіальної організації санаторно-курортної діяльності в Україні // Треті Сумські наукові географічні читання: збірник матеріалів Всеукраїнської наукової конференції (Суми, 12-14 жовтня 2018 р.) [Електронний ресурс] / СумДПУ імені А.С. Макаренка, Сумський відділ Українського географічного товариства; [упорядник Корнус А.О.]. Елект. текст. дані. Суми. 2018. 201 с. 1 електр. опт. диск (CD-R). С. 161-167.
4. Пушкар Б.Т., Пушкар З.М. Територіальна організація рекреаційного господарства регіону. Тернопіль: «Вектор» 2014. 196 с. URL:

<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/2589/1/%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%3D%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%82%D0%BA%D0%B0.pdf>

5. Скрипник Н.Я., Сердюк А. М. Рекреаційна географія: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 296 с. URL: https://cul.com.ua/preview/rekr_geo.pdf
6. Туристична курортологія. Конспект лекцій / І. Д. Бойко, Л. А. Савранчук. Чернівці: Рута, 2007. 116 с.
7. Фоменко Н. В. Рекреаційні ресурси та курортологія : навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2007. 312 с.
8. Kirilina V.M., Kolesnikova N.V., Kolesnikov N.G. The spa-health resort and touristic-recreational facilities of the region: the methodological aspects of their development. Vopr Kurortol Fizioter Lech Fiz Kult. May-Jun 2016;93(3):62-65. doi: 10.17116/kurort2016362-65.

Інформаційні ресурси

1. <https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=8915> – дистанційний курс на Moodle СумДПУ.
2. Курорти України. URL: <http://www.medkurort.com.ua/healingresorts.html> -
3. Кліматотерапія. URL: <http://www.medtour.info/aboutresorts/classification/balneo10/balneo10->
4. Класифікація курортів. URL: http://www.tour-info.ru/kyrort/kyrort_vid.html -
5. World Tourism Organization. URL: <http://www.world-tourism.org>
6. World Travel & Tourism Council. URL: <http://www.wttc.org/eng/Home/>
7. Бальнеологические курорты. URL: <http://www.allmedicina.ru/news.php?rubr=71>.
8. Безруков Ю. Ф. Рекреационные ресурсы и курортология. URL: <http://www.jewellery.org.ua/address/Bezrukov-09.pdf>.
9. Держтуризмкурорт закладів. URL: <http://www.tourism.gov.ua/ua/>
10. Курорти та санаторії України. URL: <http://sanikur.com/>.
11. Курорти мира [<http://www.tourua.com/ru/resort/>].
12. Офіційний сайт Державного агенство України з туризму та курортів. URL: <http://www.tourism.gov.ua>
13. Про курорти : закон України від 05.10.2000 р. N 2026 – III: URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2026-14>.

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

- мультимедійний комплекс;
- підручники та навчальні посібники, зазначені у списку літератури.